

مهارت آموزی، حلقه مفقوده نظام آموزشی

چطور باید شعار «هیرانی یک مهارت و هر مهارت هم یک شغل است» را تحقق بخشید؟

یادداشت
در جهان امروز مهارت آموزی به عنوان یکی از ارکان استراتژی توسعه کشورهای پیشرفته مطرح است و قطعاً شکوفایی و تحرک اقتصادی هر کشوری که در مسیر توسعه گام بردارد نیز از مسیر مهارت آموزی می گذرد. در ایران نیز در برنامه های کلان و خرد کشور به موضوع مهارت آموزی توجه شده است، به این معنی که هم در برنامه ششم توسعه و هم در اصول برنامه های دولت به ویژه طی سال های اخیر، مهارت آموزی برای کاهش نرخ بیکاری، همچنین افزایش بهره وری نیروی انسانی مورد تاکید واقع شده است. با توجه به سیل جمعیت بیکاران کشور که عمده تا هم جزء دانش آموختگان و تحصیل کردگان دانشگاهی هستند، مراکز آموزش فنی و حرفه ای، مسئولیت مهارت آموزی به متقاضیان و داوطلبان را بر عهده دارند. هدف از تاسیس این مراکز این است که آموزش های متناسب با بازار کار جهت ارتقای سطح دانش و مهارت کارکنان شاغل، همچنین متقاضیان را انجام دهند. شعار اصلی آن ها این است: «هر ایرانی یک مهارت و هر مهارت هم یک شغل است». ضعف ها و کاستی های نظام آموزش متوسطه و عالی کشور در ارتقای مهارت دانش آموزان و دانشجویان و دروس محدود شده به مباحث غیر عملی، مراکز آموزشی را به سمت آموزش جوانان جوایی کار، متناسب با نیاز بازار، سوق داده است. بر این اساس، در مراکز آموزشی متناسب با نیاز بازار کشور در سطوح مختلف، نیازسنجی شده و به افراد آموزش داده می شود. تذکر این نکته ضروری است که در دنیا این تفکر

حسین هزبری نژاد

کارشناس اداره کل آموزش فنی و حرفه ای استان خوزستان

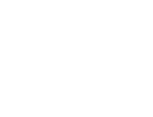
حسین کشاورز جوبنه

مدیر کل سنجش مهارت و صلاحیت حرفه ای سازمان آموزش فنی و حرفه ای

امیر سعید مصباح

مدیر کل دفتر موسسات کارآموزی آزاد و مشارکت های مردمی سازمان فنی و حرفه ای

امیر سعید مصباح

مدیر کل دفتر موسسات کارآموزی آزاد و مشارکت های مردمی سازمان فنی و حرفه ای

امیر سعید مصباح

مدیر کل دفتر موسسات کارآموزی آزاد و مشارکت های مردمی سازمان فنی و حرفه ای

کار بهره بگیرند. توجه به مهارت آموزی از این جهت ضروری است که زمانی که برنامه ریزی مناسبی برای آموزش و ورود نیروی انسانی به بازار کار وجود نداشته باشد، بخش زیادی از سرمایه های انسانی که اصلی ترین سرمایه کشور در توسعه به شمار می روند، به هدر خواهد رفت. خوشبختانه حوزه نظام آموزشی هستیم که تریق آن به نیروی کار به کاهش کاستی بنگاه ها و مشکلات مدیریتی کمک خواهد کرد. مراکز آموزشی باید از دانش جدید و اطلاعات روز آموزش های فنی و حرفه ای برای ایجاد رقابت بیشتر و بهتر در بازار و چه بیمه ای حمایت کرد.

راستای اثربخشی نظام آموزش مهارت های تخصصی و فنی برای ورود به بازار کار، باید دانشجویان مراکز و موسسات آموزش عالی پس از فراغت از تحصیل به مراکز فنی و حرفه ای سوق داده شوند. متأسفانه بسیاری از دانش آموختگان دانشگاهی، یا از این مراکز بی اطلاع هستند یا تمایلی به مهارت آموزی ندارند، بنابراین بهتر است برای تامین نیاز بازار کار، همچنین کاهش نرخ بیکاری، این دو بخش، یعنی دانشگاه و مراکز مهارت آموزی را به نوعی به هم پیوند دهیم. هر چهار تباط دانشگاه با این مراکز، همچنین ارتباط بخش خصوصی با این دو، بیشتر باشد، سطح کیفی دوره های آموزشی، همچنین اهدافی که در سند توسعه اشتغال در نظر گرفته شده، بهتر تحقق خواهد یافت.

تمرین های عملی را در کارگاه های واقعی سایر آموزشگاه ها فرامی گیرند. گروه سوم هم آموزشگاه هایی هستند که سفارش محور کار می کنند. به عبارتی این آموزشگاه ها باید پس از انعقاد قرارداد با سفارش دهنده، آموزش های ارتقای مهارت را برای شاغلان بنگاه های اقتصادی و سایر مراکز کسب و کار ارائه دهند. این اقدام در اسفند ماه سال ۹۷ تصویب و ابلاغ شد و خوشبختانه در اولین بازخوردهایی که ما از پرتال جامع سازمان دریافت کردیم، در فصل بهار سال جاری در مقایسه با مدت مشابه سال قبل، ۶۱/۹ درصد تعداد کارآموزان و ۱۴/۴ درصد حجم عملیات آموزشی در آموزشگاه های آزاد افزایش پیدا کرد.

تقسیم می شوند، هزینه های بالای آن هاست. به این منظور کمک دولت به این مراکز غیرقابل اجتناب است و باید سالانه اعتباری برای کمک به منابع و هزینه های آن هادر نظر گرفته شود. نکته دیگر در این بحث این است که هر روز شاهد ورود متدها و روش های جدیدی در حوزه نظام آموزشی هستیم که تریق آن به نیروی کار به کاهش کاستی بنگاه ها و مشکلات مدیریتی کمک خواهد کرد. مراکز آموزشی باید از دانش جدید و اطلاعات روز آموزش های فنی و حرفه ای برای ایجاد رقابت بیشتر و بهتر در بازار و چه بیمه ای حمایت کرد.

نهایت استانداردهای آموزشی طبق خواسته آن ها و اهداف آموزش دهندگان تعریف می شود. بر همین اساس، معمولاً آنچه در نظام آموزش فنی و حرفه ای دنبال می شود، مورد نیاز بازار کار است. در مراکز آموزش فنی و حرفه ای افراد در قالب کلاس هایی دوره های عملیاتی و تئوری را طی کرده و پس از آنکه صلاحیت کاری آن ها محرز شد، وارد بازار کار می شوند. این صلاحیت پس از سنجش مهارت، نگرش و اخلاق حرفه ای در دوره آموزشی، مورد سنجش و ارزش یابی قرار می گیرد. هر قدر امکانات و تجهیزات و روش های آموزشی به روزتر باشد، ورود افراد به بازار سهل تر و ثمرتر تر است. به همین دلیل بنگاه ها و صاحبان حرف روی به روزرسانی آموزش های مهارتی تاکید دارند. نکته

حرکت به سوی آموزش های مهارتی سفارش محور

اجرای با سرعت به نیاز مدام در حال تغییر دنیای کسب و کار پاسخ دهد. سازمان آموزش فنی و حرفه ای با استقرار نظام نوین مدیریت آموزشگاه های آزاد، محدودیت های فراوان و قدیمی که در این آموزشگاه ها ایجاد شده را حذف کرده و این فرصت فراهم شده تا با سه رویکرد به نیازها پاسخ داده شود. یکی از این بخش ها حذف الزام به رعایت سرفصل هایی است که از نگاه بخش دولتی مناسب بازار کار است و اجازه داده شده آموزشگاه های آزاد فنی و حرفه ای در تعامل با ذی نفعان تعیین و توافق کنند که چه چیزی را در چه مدت به مخاطب براساس نیازهای فردی و گروهی آموزش دهند. بر این اساس، سه ترکیب برای آموزشگاه ها

یادداشت
در جهان امروز مهارت آموزی به عنوان یکی از ارکان استراتژی توسعه کشورهای پیشرفته مطرح است و قطعاً شکوفایی و تحرک اقتصادی هر کشوری که در مسیر توسعه گام بردارد نیز از مسیر مهارت آموزی می گذرد. در ایران نیز در برنامه های کلان و خرد کشور به موضوع مهارت آموزی توجه شده است، به این معنی که هم در برنامه ششم توسعه و هم در اصول برنامه های دولت به ویژه طی سال های اخیر، مهارت آموزی برای کاهش نرخ بیکاری، همچنین افزایش بهره وری نیروی انسانی مورد تاکید واقع شده است. با توجه به سیل جمعیت بیکاران کشور که عمده تا هم جزء دانش آموختگان و تحصیل کردگان دانشگاهی هستند، مراکز آموزش فنی و حرفه ای، مسئولیت مهارت آموزی به متقاضیان و داوطلبان را بر عهده دارند. هدف از تاسیس این مراکز این است که آموزش های متناسب با بازار کار جهت ارتقای سطح دانش و مهارت کارکنان شاغل، همچنین متقاضیان را انجام دهند. شعار اصلی آن ها این است: «هر ایرانی یک مهارت و هر مهارت هم یک شغل است». ضعف ها و کاستی های نظام آموزش متوسطه و عالی کشور در ارتقای مهارت دانش آموزان و دانشجویان و دروس محدود شده به مباحث غیر عملی، مراکز آموزشی را به سمت آموزش جوانان جوایی کار، متناسب با نیاز بازار، سوق داده است. بر این اساس، در مراکز آموزشی متناسب با نیاز بازار کشور در سطوح مختلف، نیازسنجی شده و به افراد آموزش داده می شود. تذکر این نکته ضروری است که در دنیا این تفکر

یادداشت
نظام آموزش فنی و حرفه ای در ایران، یکی از ساختارهای مکمل نظام آموزش کشور است که کارکرد مثبت آن در اقتصاد کشور به اثبات رسیده است. براساس ضوابط حاکم بر نظام آموزش فنی و حرفه ای در ایران و براساس علاقه مندی افراد و طبق آنچه مورد نیاز آن هاست، در مراکز آموزشی تحت مدیریت سازمان آموزش فنی و حرفه ای، دوره هایی آموزش داده می شود که مبتنی بر استانداردهای قانونی است. هدف از این آموزش ها، ارتقای سطح مهارت آموزی افراد است تا از سوی بنگاه های دولتی و بخش خصوصی پذیرش و مقبولیت بیشتری داشته باشند. در این راستا صنوف، حرف و مشاغل استانداردایی را مطرح می کنند و در

یادداشت
نظام آموزش فنی و حرفه ای در ایران، یکی از ساختارهای مکمل نظام آموزش کشور است که کارکرد مثبت آن در اقتصاد کشور به اثبات رسیده است. براساس ضوابط حاکم بر نظام آموزش فنی و حرفه ای در ایران و براساس علاقه مندی افراد و طبق آنچه مورد نیاز آن هاست، در مراکز آموزشی تحت مدیریت سازمان آموزش فنی و حرفه ای، دوره هایی آموزش داده می شود که مبتنی بر استانداردهای قانونی است. هدف از این آموزش ها، ارتقای سطح مهارت آموزی افراد است تا از سوی بنگاه های دولتی و بخش خصوصی پذیرش و مقبولیت بیشتری داشته باشند. در این راستا صنوف، حرف و مشاغل استانداردایی را مطرح می کنند و در

یادداشت
یکی از محورهای تفاوت نظر در میان متخصصان حوزه آموزش های مهارتی این است که بعضی به واسطه تاثیر از خط مشی های بجا مانده از گذشته، اعتقاد دارند آموزش ها باید در قالب استانداردهای عرضه محور قرار بگیرند. در صورتی که در عمل ممکن است استانداردهای مورد نظر سال ها مورد بازنگری قرار نگرفته باشد. آنچه لازمه آموزش در مراکز فنی و حرفه ای است، مهارت آموزی مبتنی بر تقاضای واقعی محیط کار و سفارش محور بودن آن است. در آموزش سفارش محور، بخش خصوصی قادر است بدون گرفتار شدن در قواعد اداری و بوروکراسی حاکم بر بدنه دستگاه های

حسام نیکوپور

معاون پژوهشی موسسه عالی پژوهش تامین اجتماعی

ضرورت ورود بیمه های اجتماعی به مهارت آموزی

بازار کار و نقش آفرینی نیروهای کار و تولید، مستلزم بر خورداری از سطح قابل اتکایی از شغل، آموزش و مهارت است. در ساره ارتباط متقابل مهارت و تامین اجتماعی در هر دو بُعد عرضه و تقاضا می توان بحث کرد. طبیعی است که در رابطه با بیمه های اجتماعی اشتغال محور و بازار کار، هر چه مهارت شاغلان بیشتر باشد، به منزله پایین بودن حوادث شغلی، سالم بودن افراد، پایداری مالی بیمه پردازان است که در نهایت منجر به پرداخت حق بیمه ها با پایه کسور بیمه ای بالاتر می شود و منبع درآمدی پایداری برای صندوق بیمه ای خواهد بود. گذشته از این ها، اتحادیه بین المللی تامین اجتماعی یکی از ۱۰ چالش سیستم های تامین اجتماعی راه اشتغال کارگران جوان شناسایی کرده است. محور چالش اشتغال جوانان این است که عموم این افراد (در سنین ۱۵ تا ۲۵ ساله) آموزش همراه با مهارت را فرامی گیرند و وارد بازار کار نمی شوند که تهدیدی جدی علیه منابع صندوق های بازنشستگی است. «ایسا» به کشورها توصیه می کند که همیشه میان توزیع مزایا میان سالمندان یا هزینه و سرمایه گذاری روی جوانان برای جذب آن ها به صندوق، دومی را انتخاب کنند. یعنی صندوق ها هزینه هایی برای توانمندسازی و مهارت اندوزی افراد جهت حضورشان در بازار کار اختصاص دهند تا از این طریق بتوانند منابع مالی برای خود ایجاد کنند. موضوع اشتغال کارگران جوان ماهر نیز در همین چارچوب تحلیل می شود. در حقیقت «ایسا» از صندوق ها می خواهد از نقش امنیت درآمدی خود فراتر برود و برای توانمندسازی نیروی کار، سرمایه گذاری اجتماعی انجام دهند. جالب است در سال ۲۰۱۵ میلادی حدود ۳۰۰ میلیارد دلار دستمزد به علت حضور نیافتن جوانان در بازار کار از بین رفته است. اگر این رقم را با نرخ فرضی حق بیمه متوسط جهانی محاسبه کنیم، آن وقت روشن می شود که چند هزار میلیارد تومان پول وارد صندوق ها نشده است. بحث دیگر این است که اکثر بیکاران را جوانان تشکیل می دهند و از طرفی نیز چون این گروه های سنی عموماً مهارت ندارند، به پایداری شغلی دست پیدا نمی کنند.

شواهد علمی نیز اثبات کرده اند که در بحران های اقتصادی، جوانان هستند که کار خود را از دست می دهند و در نهایت منجر به افزایش فشارها بر صندوق بیمه بیکاری می شود. یعنی مقرری بگیران از نظر میانگین سنی عموماً افرادی هستند جوان و فاقد مهارت. در نتیجه «ایسا» توصیه می کند صندوق های بیمه ای همان طور که در حوزه سلامت، سیاست های پیشگیرانه اتخاذ می کنند، مهارت آموزی جوانان را جدی بگیرند و از بیکار شدن آن ها پیشگیری کنند. موضوع دیگر این است که بیکاری و اشتغال ناقص چالشی جهانی است و اگر کل سازمان های بیمه گر اجتماعی...